

Text **Pavel Kočíčka**
s využitím textu **prof. MUDr. Michaela Aschermann, DrSc.**

Dnešní úspěchy kardiologie? Výsledek dlouhého vývoje

Za posledních dvacet let prošla kardiologie prudkými změnami. Rozvoj zobrazovací techniky, nové léčebné postupy a léky, to vše dnes pomáhá zachraňovat nemocná srdce. Nástup katetrizačních technik znamenal snížení úmrtnosti pacientů i kratší hospitalizace.

Srdce se mu zastavilo, říkávaly naše babičky. My mluvíme o infarktu – a co je hlavní, už na něj neumíráme. Alespoň ne tak často. Moderní medicína dokáže zachránit život mnoha pacientům, kteří by kdysi na kardiovaskulární choroby zemřeli.

Infarkt myokardu jako příčina onemocnění se začal objevovat až ve 20. letech minulého století, do té doby byl poměrně vzácný. Náležitě pozornosti se mu dostalo, až když koncem padesátých let postihl amerického prezidenta Eisenhowera. V té době se už vědělo, co k infarktu přispívá – především nadváha, kouření i nedostatek pohybu. A paradoxně, k rozšiřování srdečních onemocnění přispívá také ekonomický rozvoj. Proto se postupně od konce druhé světové války kardiovaskulární choroby dostaly až na nepěkné první místo mezi příčinami úmrtí vůbec.

Mezi nemoci souhrně označované jako ischemická choroba srdeční (ICHS) patří vedle infarktu myokardu také angina pectoris. Jejich podstatou je nedostatečné zásobování důležitých orgánů krví, ať už ucpáním tepny, nebo jejím zúžením. Stejně jako diagnostika zaznamenala i léčba těchto nemocí od počátku devadesátých let značný posun – především k miniinvasivním operačním technikám. Katetrizace a angioplastiky nahradily dřívější invazivní metody, při kterých bylo nutné pacienta doslova otevřít.

Srdeční katetrizace

Při vzniku samostatných katetrizačních technik nacházíme charismatické lékaře – vizionáře. Francouzský fyziolog Claudie Bernard již v roce 1844 zaváděl do srdce experimentálních zvířat cévky za účelem měření tlaků v srdci. Německý chirurg Werner Forssmann se nerozpokoval provést katetrizaci dokonce na sobě. Povedlo se mu to v roce 1929. V 50. a 60. letech se zavádění katetrů používalo zejména při vyšetřování stavu tepen. Koronarografie nebo také selektivní koronární angiografie, jak se tato metoda nazývá, pak zažila velký rozvoj. Ten také pomohl vzniku bypassů, při kterých se vytváří „objíždka“ kolem zúženého místa tepny.

Šetrné balonkové katétry

Ve stejné době se pomalu začaly používat katetrizační intervenční techniky. Katétr už nesloužil pouze k vyšetření, ale začal se

používat k léčení zúžených částí tepen. Charles Dotter a Melvin Judkins popsali techniku, při které se do tepen postupně zavádějí katétry se zvětšujícím se průměrem, čímž hrubým způsobem zúžené tepny rozšiřují. Dotter později navrhl ještě šetrnější metodu s dilatačním balonkem, která se stále používá.

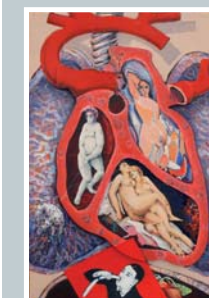
Koronární stenty

„Achillovou patou“ balonkové metody byly restenózy – rozšířená tepna se postupně vrátila téměř až do stavu před operací, přičemž počet takových případů se pohyboval mezi 20 a 50%. Efektivnější se ukázaly být stenty – trvalé nebo i dočasné „výztuže“, které udržují tepny průchodné. Těmi došlo ke snížení počtu restenóz, ale bohužel nijak podstatnému. Malou revolucí bylo dále zavedení stentů uvolňujících léky, jež snížily výskyt stenóz na 5–15%.

O úspěšnosti kardiologické diagnostiky i léčby u nás svědčí mimo jiné to, že úmrtnost na srdeční infarkt se v České republice za posledních třicet let snížila z 30% na zhruba 5–7%. A tato čísla by mohla být ještě lepší. Lékaři se shodují, že největší škody na zdraví si pacienti způsobují sami – nevhodným životním stylem. ■

Galerie srdcí

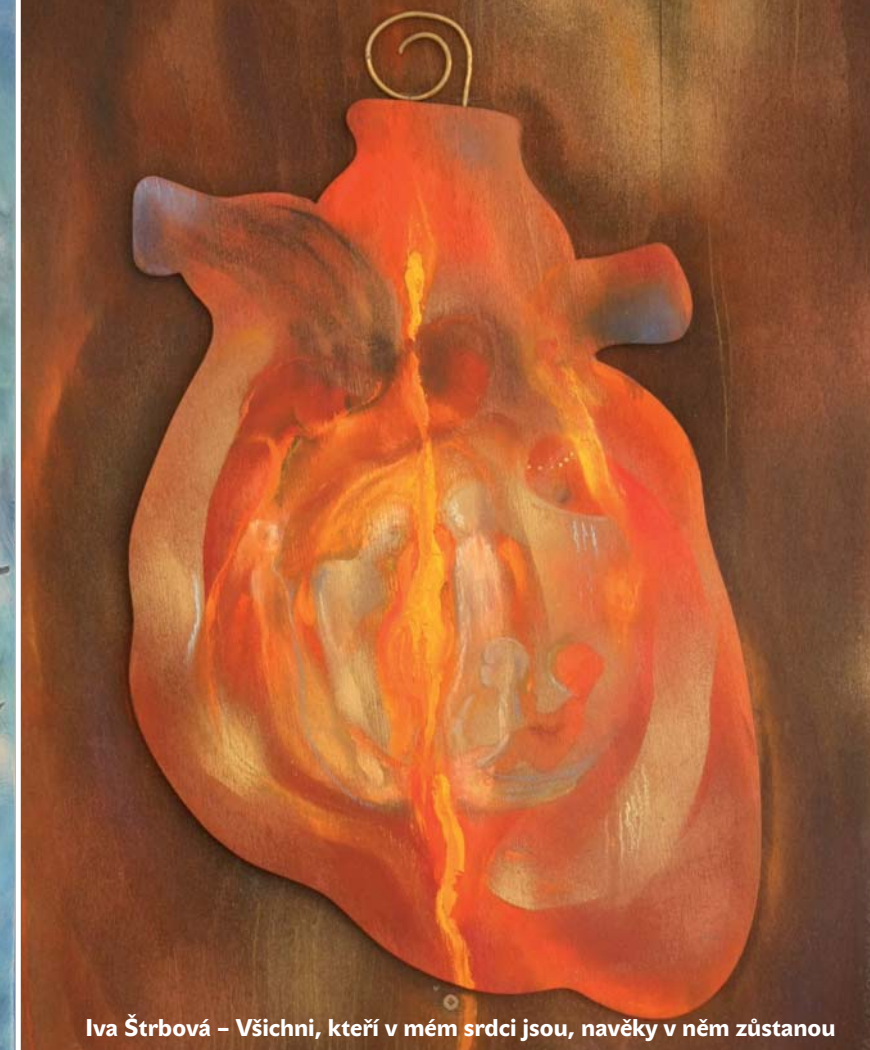

Antonín Lukavský:
Zatím se mi vede dobře

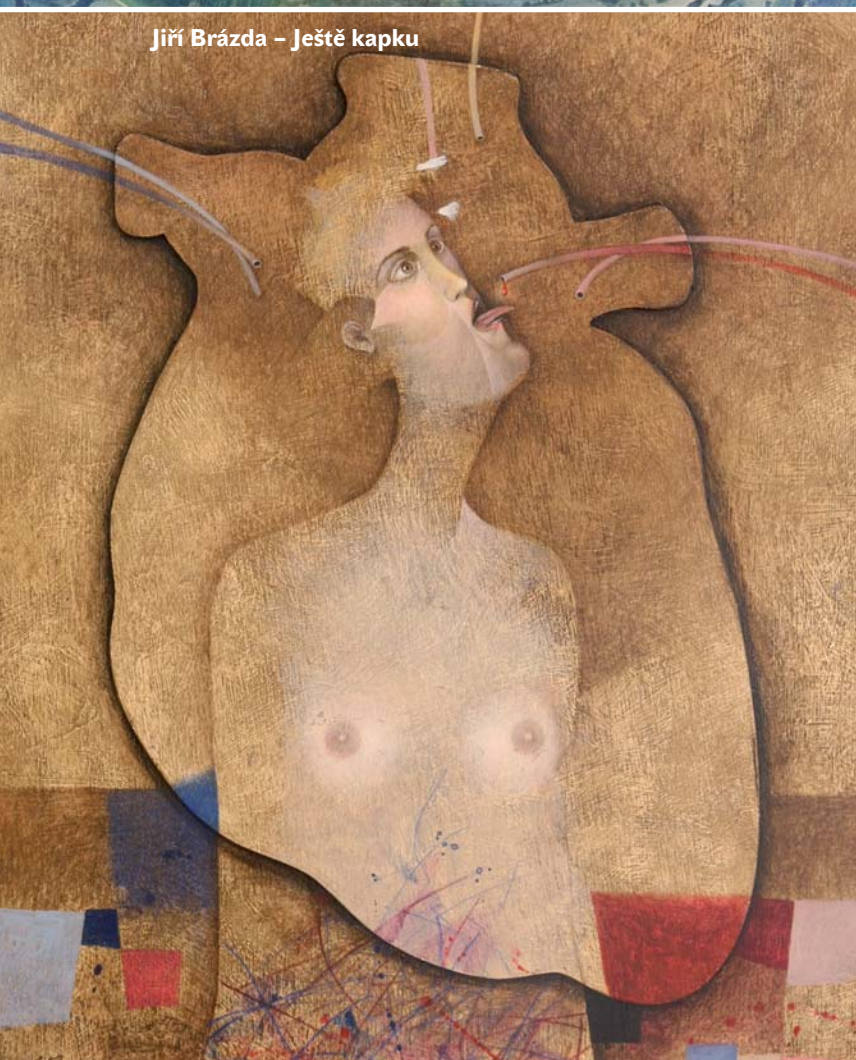
V rámci loňského mezinárodního XVI. Výročního sjezdu České kardiologické společnosti v Brně se konala zvláštní výstava olejů, grafik, prací z keramiky, skla a jiných materiálů, které spojoval námět srdce. Autory nápadu byli galerista Miloslav Daříček, výtvarnice Dana Zelená a lékař Jiří Bakala – přednosta Oddělení nukleární medicíny Krajské nemocnice T. Bati ve Zlíně. Výstava měla ohlas, děkujeme MUDr. Bakalovi, že nám reprodukce děl poskytl k ilustraci tématu kardiologie. „Sám jsem byl překvapen, s jakou invencí se výtvarníci úkolu ztvárnit srdce zhostili,“ říká Jiří Bakala.

Stefan Simeonov – Srdce kříž

Iva Štrbová – Všichni, kteří v mém srdci jsou, navěky v něm zůstanou

Jiří Brázda – Ještě kapku

Naděžda Čančíková – Rytmy